

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Cumhuriyeti Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Berat Albayrak tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Kadim Durmaz

Tokat Milletvekili

AKP iktidara geldiği gün, 18 Kasım 2002 tarihinde bir dolar, 1.5852 TL idi. Aynı yıl, 2002 sonunda cari açık, 0.6 milyar dolar civarında seyretmekteydi. Aradan geçen 18 yılın ardından geçtiğimiz haftalarda dolar kuru 7.27 TL seviyelerine ulaşarak tüm zamanların rekoru kırılmış oldu. Pek çok uzman, bu tablodan hareketle AKP hükümeti IMF ya da Fed ile anlaşma yapsa dahi kurdaki düşüşü ancak geçici bir süre durdurabileceğini, dövizde kalıcı bir düşüşün sağlanmasının giderek zorlaştığı görüşünü dile getirmektedir. Öncelikle dövizdeki yukarıya doğru olan seyrin durdurabilmesi için hükümetin bir an önce birtakım yapısal reformlar yapması, hukuka güvenin temin edilmesi ve ekonomik kurumların özerkliklerinin gerçek manada sağlanması gerekmektedir.

Ülkemiz özellikle son 18 yılda tarımdan sanayi üretimine kadar pek çok alanda dışa bağımlı hale geldiği için ülke ekonomisinin gidişatında dolar kuru gittikçe belirleyici hale gelmiştir. Öyle ki kur artışları tüketicilerden, sanayi kuruluşlarına, firmalara kadar her unsuru yakından ilgilendirir hale gelmiştir.

Kuşkusuz yaşanan kur dalgalanmalarının içinden geçilen salgın süreciyle de ilişkisi bulunmaktadır; ancak salgın öncesinde de hem dünyada hem de Türkiye'de iyiden iyiye hissedilen bir durgunluk söz konusu olduğu da bilenen bir gerçektir.

AKP iktidarı, yaşanan krizi görüp önlemler almak yerine, sürekli hamasete sarılarak yaşanan ve bizzat kendilerinin sorumlu olduğu ekonomik krizi "dış güçlere" havale etme yolunu

seçmiştir. Vatandaşlarımızın yaşadıkları darboğazla bağdaşmayan bu yaklaşımla birlikte israftan ve ülke ekonomisinde kambur yaratan projelerden de vazgeçilmemiştir.

2008 global krizinden sonra ABD merkez bankası Fed kanalıyla piyasalara önemli oranda dolar enjekte etmiştir. AKP'nin ilk 8 yılında yaşanan görece refahın başat sebebi olan bu durum son yıllarda giderek değişmeye başlamış, bolluk zamanlarında dar günlerin hesabı yapılmamıştır. Bu bolluk süreci sona ererken Türkiye ekonomisinde üretim ve aşırı verimsiz yatırımların yarattığı parasal oynaklık 2017 yılının sonu itibariyle belirginlik kazanmış, 2020 bütçe görüşmelerinde ise bu durum daha da açık hale gelmiştir. Özellikle kesilen döviz akımı ve dövize bağlı geri ödemelerinde yaşanan zorluklar krizin ilk sinyalleri olmuştur.

Geçtiğimiz yıl dar anlamlı para arzında yüzde 50'leri aşan bir oranda emisyon hacmi artışı yaşanmıştır. Bu durum pek çok uzman tarafından plansız, ani ve zorunlu olarak para basıldığığının emaresi olarak yorumlanmıştır. Hatta bu paranın nereye harcandığının bilinmemesi, işsizlik ve gelir dağılımındaki dengesizlikler ekonomiye duyulan güveni iyice aşağılara çekmiştir. Diğer yandan döviz bazlı kısa vadeli ödemelerin 150 milyar dolara yaklaşması da bu güvensizliği perçinlemiştir.

Bu bağlamda;

1. Devlet garantisi verilen Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) projelerinin anlaşmalarını açıklamayı düşünüyor musunuz? Bunların her yıl artan döviz maliyetlerini dikkate alarak anlaşmaları TL'ye çevirmeyi düşünüyor musunuz?
2. Merkez Bankası kanalıyla son beş yılda ne kadar para basılmıştır? Bu para basımlarının yıllara göre dağılımı nasıldır? Basılan para nerelere kullanılmıştır?
3. 23 Mart 2020 tarihinde yeni 50 TL'lik banknotların piyasaya sürüldüğü açıklanmıştır. Buna göre 23 Martta yapılan açıklama çerçevesinde piyasaya ne kadar para sürülmüştür?